

Εργαστήριο 3: «Να είσαι Έλληνας πρόσφυγας στην Ελλάδα»

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ:	Σε μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου (και της Β΄ Γυμνασίου, εάν προσφέρεται το τμήμα).
ΣΤΟΧΟΙ:	<ul style="list-style-type: none"> • να γνωρίσουν οι μαθητές τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι Μικρασιάτες πρόσφυγες, ώστε να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθηση γενικά όσον αφορά τους πρόσφυγες, • να κατανοήσουν όψεις της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, • να συνειδητοποιήσουν ότι οποιαδήποτε κοινωνική ομάδα, ανεξαρτήτως φυλής, χρώματος ή θρησκείας, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο διακρίσεων, • να ευαισθητοποιηθούν όσον αφορά τις αξίες της ισότητας και της ανοχής/του σεβασμού του διαφορετικού Άλλου, • να αναπτύξουν κριτική σκέψη, • να καλλιεργήσουν δεξιότητες ανάλυσης και πραγμάτευσης ενός θέματος εντός της ομάδας, • να αποκτήσουν συνείδηση της ανάγκης να λειτουργούν ως υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες που θα προασπίζονται τις αξίες της δημοκρατίας.
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:	2 ώρες
ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΣΥΝΔΕΘΕΙ:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Β΄ Γυμνασίου: 8η ενότητα «Η αποδημία-Ο καημός της ξενιτιάς-Ο ελληνισμός έξω από τα σύνορα-Τα μικρασιατικά-Οι πρόσφυγες», σ. 125-153. 2. Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου: 3η ενότητα «Είμαστε όλοι ίδιοι, είμαστε όλοι διαφορετικοί», σ. 45-61. 3. Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή Γ΄ Γυμνασίου: κεφάλαιο 2 «Κοινωνικές ομάδες» και κεφάλαιο 12 «Δικαιώματα και υποχρεώσεις του πολίτη». 4. Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου: κεφάλαιο 8ο («Ο μικρασιατικός πόλεμος»), ενότητα 36 και 39, κεφάλαιο 9ο («Η εποχή του Μεσοπολέμου»), ενότητα 44.
ΥΛΙΚΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ:	Φύλλα εργασίας με κείμενα (δίνονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α) αποθηκευμένα στους υπολογιστές του εργαστηρίου πληροφορικής, βιντεοπροβολέας ή διαδραστικός πίνακας, ηχεία. Αν δεν είναι εφικτό να αξιοποιηθεί το εργαστήριο πληροφορικής, τα κείμενα μπορεί απλώς να δοθούν σε φωτοτυπίες. Κάποια «αξεσουάρ» για το παιχνίδι ρόλων (π.χ. γυαλιά δέθεν πρεσβυωπίας ή κομπολόι για τους παππούδες ή κάποιο κεφαλομάντηλο για τις γιαγιάδες κ.ά.).

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

1η διδακτική ώρα (1Χ45´)

α) Προετοιμασία της αίθουσας στο διάλειμμα.

Το τμήμα θα χρειαστεί να εργαστεί ομαδοσυνεργατικά, γι' αυτό κατά τη διάρκεια του διαλείμματος, πριν ξεκινήσει το δίωρο:

1. Αν η διδασκαλία πραγματοποιηθεί σε κοινή σχολική αίθουσα, στα θρανία (που θα είναι ενωμένα ανά δύο, για να σχηματίζουν τραπέζι εργασίας για τις ομάδες των τριών ή τεσσάρων μαθητών) θα έχουν μοιραστεί φωτοτυπίες του φύλλου εργασίας με το οποίο θα εργαστεί κάθε ομάδα ([ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α](#)).
2. Αν η διδασκαλία γίνει στο εργαστήριο, στους σταθμούς εργασίας αποθηκεύεται το αρχείο με τα φύλλα εργασίας.
Ο εκπαιδευτικός έχει προαποφασίσει τη σύνθεση των ομάδων, φροντίζοντας να υπάρχει κάποιος μαθητής με υψηλή επίδοση σε κάθε ομάδα, ώστε να βοηθήσει τα υπόλοιπα μέλη στην επεξεργασία της πηγής. Όταν χτυπά το κουδούνι, ο εκπαιδευτικός υποδέχεται τους μαθητές, κατευθύνοντάς τους στο σταθμό εργασίας/τραπέζι που θα εγκατασταθεί ο καθένας.

β) Αφόρμηση.

Ο εκπαιδευτικός κάνει μια σύντομη αναφορά στη δραματική κατάληξη του Μικρασιατικού πολέμου. Στη συνέχεια, ρωτά πώς φαντάζονται ότι υποδέχτηκαν οι κάτοικοι της Ελλάδας τους Έλληνες πρόσφυγες της Μικράς Ασίας το 1922. Αφήνει να ακουστούν κάποιες γνώμες.

Στη συνέχεια, προβάλλει στην οθόνη ένα απόσπασμα από το αφιέρωμα «Μικρασιατική προσφυγιά» της εκπομπής «Μηχανή του χρόνου» (1ο μέρος) που βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://www.youtube.com/watch?v=eHpKfBb1bZs&noredirect=1> και πιο συγκεκριμένα το τμήμα από 0:30 έως 7:30 λεπτά.

Οι μαθητές ρωτούνται αν θέλουν να καταθέσουν κάποιο πρώτο σχόλιο πάνω στο απόσπασμα που προβλήθηκε.

γ) Μελέτη του υλικού, προετοιμασία δρώμενου

Στη συνέχεια, κάθε ομάδα αναλαμβάνει να μελετήσει μια μαρτυρία πρόσφυγα που υπάρχει στο φύλλο εργασίας της, να κρατήσει σημειώσεις και στη συνέχεια να ετοιμάσει ένα θεατρικό αυτοσχεδιασμό βασισμένο στη μαρτυρία αυτή. Οι μαρτυρίες είναι απομαγνητοφωνημένες (έχουν τη μορφή κειμένου) αλλά, αν υπάρχει η τεχνική υποδομή (ακουστικά σε κάποιο σταθμό εργασίας), θα μπορούσε μια τουλάχιστον ομάδα να παρακολουθήσει μια βιντεοσκοπημένη μαρτυρία. Ο εκπαιδευτικός μετακινείται από ομάδα σε ομάδα, δίνοντας διευκρινίσεις, εξηγώντας τυχόν άγνωστες λέξεις κτλ., μέχρι να ολοκληρωθεί η μελέτη των μαρτυριών, η αναζήτηση των απαντήσεων στα ερωτήματα του φύλλου εργασίας και η προετοιμασία του δρώμενου. Στόχος είναι να μετουσιωθεί η μαρτυρία και οι συλλογισμοί που θα αναπτυχθούν πάνω σε αυτή σε ένα δρώμενο. Παρεμβαίνει, όποτε κρίνει σκόπιμο, είτε για να λύσει κάποιο πρόβλημα που προκύπτει στη συνεργασία, είτε θέτοντας ερωτήματα που διευκολύνουν την ομάδα να βρει αυτό που αναζητά. Στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β](#) υπάρχει ένα «Παράδειγμα διαλόγου» στηριγμένο σε γενικές πληροφορίες (όχι κάποια συγκεκριμένη μαρτυρία), που μπορεί να δώσει κάποιες ιδέες στον εκπαιδευτικό, ώστε να λειτουργήσει ως εμπνευστής στη συγκεκριμένη φάση.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

2η διδακτική ώρα (1Χ45´)

δ) Παρουσιάσεις στην ολομέλεια.

Η μια μετά την άλλη, οι ομάδες παίζουν τα δρώμενα που έχουν ετοιμάσει. Οι ομάδες που παρακολουθούν μπορούν μετά το δρώμενο κάθε ομάδας να σχολιάσουν την κατάσταση που παρουσιάστηκε ή και να ζητήσουν κάποια διευκρίνιση. Αν ο εκπαιδευτικός κρίνει ότι θα συνέβαλλε θετικά στην παραπέρα συζήτηση, προβάλλει στην οθόνη τον διάλογο που βρίσκεται στο [ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β](#) και ζητά τα σχόλια των μαθητών.

Όταν ολοκληρωθούν οι παρουσιάσεις, ο εκπαιδευτικός θέτει το ερώτημα «Τι θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε από τις επιμέρους περιπτώσεις;». Ακολουθεί καταιγισμός ιδεών από την πλευρά των μαθητών, και ο εκπαιδευτικός ή ένας μαθητής σημειώνει τηλεγραφικά στον πίνακα όσα ακούγονται. Π.χ. τη σχέση οικονομικής κατάστασης και ρατσισμού, το συμφέρον ως κίνητρο για την υιοθέτηση ρατσιστικών συμπεριφορών κ.ά. Ο εκπαιδευτικός ανακεφαλαιώνει πριν τη λήξη της διδακτικής ώρας.

Δίνει ως προαιρετική εργασία για το σπίτι τη δημιουργία ενός βίντεο κλιπ για το τραγούδι «Προσφυγιά», του Α. Μπακιρτζή, που βρίσκεται στη διεύθυνση <http://www.youtube.com/watch?v=LuQd4HW9IyU>. Θα δημιουργήσουν παρουσίαση με power point και ένα βίντεο κλιπ με movie maker, ντύνοντας το τραγούδι με φωτογραφίες των προσφύγων και των καταυλισμών, τις οποίες θα αναζητήσουν στο διαδίκτυο.

2

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

1. Αν το εργαστήρι δεν ενταχθεί σε μάθημα που προβλέπεται να είναι δίωρο στο ωρολόγιο πρόγραμμα, τα δρώμενα παρουσιάζονται άλλη μέρα.
2. Αν το τμήμα δεν είναι εξοικειωμένο με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο ή/και τη μελέτη πηγών, τότε η δραστηριότητα πιθανόν να χρειαστεί και 3η ώρα για να ολοκληρωθεί.

ΕΠΕΚΤΑΣΗ

A) Ο εκπαιδευτικός μπορεί να αφιερώσει κάποιες διδακτικές ώρες στο εργαστήρι πληροφορικής, όπου οι μαθητές θα παίξουν ένα πολύ ενδιαφέρον διαδικτυακό παιχνίδι ρόλων, «Το ταξίδι φυγής», το οποίο σχεδίασε η Ύπατη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες, το οποίο θέτει τον παίκτη στη θέση ενός πρόσφυγα (http://www.taxidifygis.org.cy/game_cy.html). Μέσα από το παιχνίδι, οι μαθητές ταυτίζονται με τον κεντρικό ήρωα του παιχνιδιού, έναν νεαρό πρόσφυγα, ο οποίος αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη χώρα του και αντιμετωπίζει σειρά από δυσκολίες και διλήμματα, τόσο κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, όσο και κατά την άφιξή του στη χώρα ασύλου. Με αυτό τον βιωματικό τρόπο, ο μαθητής ενημερώνεται και ευαισθητοποιείται για το τι σημαίνει να είσαι πρόσφυγας.

Οι εντυπώσεις, οι σκέψεις που γεννήθηκαν από αυτή τη δραστηριότητα μπορούν να συζητηθούν στην τάξη ή να καταγραφούν σε ένα ατομικό κείμενο. Το καλύτερο από αυτά θα δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα ή στο ηλεκτρονικό περιοδικό του σχολείου.

Αν δεν μπορεί να διατεθεί αυτή η ώρα στο σχολείο, ο εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους μαθητές να παίξουν αυτό το παιχνίδι στο σπίτι τους και να καταγράψουν τις σκέψεις και τα συναισθήματα που τους γεννήθηκαν.

Σημείωση: Η Ύπατη Αρμοστεία έχει αναρτήσει και έναν οδηγό για το παιχνίδι που απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς: <http://www.taxidifygis.org.cy/teachersupervision/cy/pdf/odigosGiaDaskalousOLO.pdf>

ΕΠΕΚΤΑΣΗ	B) Ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να διερευνήσει αν μεταξύ των συγγενών των μαθητών υπάρχουν πρόσφυγες δεύτερης γενιάς, που θα δέχονταν να παραχωρήσουν συνέντευξη που να βιντεοσκοπηθεί από ομάδα μαθητών. Σε αυτή την περίπτωση, προετοιμάζεται, ύστερα από προτάσεις της ολομέλειας, ένα ερωτηματολόγιο για τη συνέντευξη, και μετά δημιουργείται με κάποιο απλό πρόγραμμα μοντάζ (π.χ. movie maker) ένα ντοκιμαντέρ μικρού μήκους, που προβάλλεται σε εκδήλωση του σχολείου.
ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ	Αν κάποια ομάδα είναι αρνητική στην προοπτική της δραματοποίησης, θα μπορούσε να γράψει, με βάση τη μαρτυρία που μελέτησε, μια αφήγηση σε τρίτο πρόσωπο που θα μπορούσε να περιληφθεί σε βιβλίο ιστορίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Φύλλα εργασίας

[Φύλλο εργασίας 1](#)

[Φύλλο εργασίας 2](#)

[Φύλλο εργασίας 3](#)

[Φύλλο εργασίας 4](#)

[Φύλλο εργασίας 5](#)

[Φύλλο εργασίας 6](#)

[Φύλλο εργασίας 7](#)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

[Παράδειγμα διαλόγου](#)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

[Συνοδευτικό υλικό](#)

-